

Arbets- och företagsnämnden

Analys av orsaker till avbrott för elever som läser utbildning i svenska för invandrare

Förslag till beslut

Arbets- och företagsnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Vid nämndens sammanträde den 15 februari 2017 godkändes redovisningen av verksamhetsbesöken hösten 2016 till jobb- och utbildningsexperter med vuxenutbildning. I samband med detta ärende beslutades att ge arbetsmarknadsdirektören i uppdrag att återkomma med en fördjupad analys av utbildning i svenska för invandrare (SFI) och varför vissa elever inte fullföljer studierna.

Kommunen har vid olika tillfällen följt upp och analyserat orsaker till avbrott i vuxenutbildningen inklusive SFI. Vid sammanträdet 2012 redovisades uppgifter om avbrott i Nackas vuxenutbildning samt en rapport om orsaker till avbrott i SFI-undervisningen som Skolverket hade publicerat med material från hela landet. Våren 2017 skickade kommunen ut en enkät till alla jobb- och utbildningsexperter som erbjuder SFI och frågade om orsaker till elevernas avbrott och vilka åtgärder som bör vidtas.

Resultaten från de olika undersökningarna är relativt samstämmiga och förändras i liten omfattning över tid. Ungefär hälften av avbrotten beror på orsaker som skolan inte råar över – en elev avbryter studierna därför att hen har fått jobb, kommit in på en högre utbildning, flyttar, får barn etc. Övriga avbrottsorsaker är mer kopplade till skolans verksamhet, exempelvis för högt studietempo eller bristande kvalitet i undervisningen.

Vid de årliga verksamhetsbesöken följer rektor upp avbrott och avbrottsorsakerna hos jobb- och utbildningsexperterna och diskuterar förbättringsåtgärder

Det finns även anledning för arbets- och företagsnämnden att närmare följa utvecklingen inom vuxenutbildningen, inklusive SFI, med anledning av de nya reglerna för tillfälliga uppehållstillstånd från Migrationsverket. Dessa kan medföra att en individ har större möjligheter att få permanent uppehållstillstånd om hen är i arbete, vilket i sin tur kan göra elevens agerande kortsiktig.

Ärendet

Bakgrund

Avbrott i vuxenutbildningen, inklusive svenska för invandrare (SFI), är en av de indikatorer som nämnden har fastställt för att följa ett av nämndens fokusområden.

Avbrottsfrekvensen varierar över tiden och är generellt högre inom SFI än i övriga delar av vuxenutbildningen.

Arbets- och företagsenheten följer kontinuerligt avbrottsfrekvensen hos jobb- och utbildningsexperterna, som arbetar med dessa frågor i den dagliga undervisningen. Det är viktigt för jobb- och utbildningsexperterna och kommunen att följa upp orsakerna till avbrotten i syfte att utveckla och förbättra undervisningen. De tidigare utredningarna om avbrott visar dock att en stor del av orsakerna till avbrott inte är kopplade till jobb- och utbildningsexperterna, utan beror på privata händelser i elevens liv. Andelen SFI-elever som gör avbrott har varit relativt konstant de senaste åren.

Figur 1) SFI-elever, avbrott år 2016 per jobb- och utbildningsexpert

Skola	Antal kursaktiviteter	Varav antal avbrott	Andel avbrott %
Eductus	435	164	38
Folkuniversitetet	67	1	1
Hermods	42	24	57
Integra	189	49	26
Jobblotsen	56	17	30
Lernia	75	29	39
Niketo	22	6	27
NTI	14	12	86
OLU/Omsorgslyftet	392	145	37
Totalt	1 292	447	38

En elev som vill göra avbrott ska informera jobb- och utbildningsexperten, som har i uppdrag att registrera detta i kommunens IT-stöd. Det förekommer ibland brister i detta arbete som medför att felaktiga uppgifter registreras. Sannolikt är uppgifterna om avbrottsfrekvenserna för jobb och utbildningsexperterna Folkuniversitetet och NTI inte korrekta. arbets- och företagsenheten kommer att följa upp detta. Dessa jobb- och utbildningsexperter har relativt få elever så detta kommer endast i mindre grad att påverka resultat för hela kommunen.

Nacka har vid flera tidpunkter gjort utredningar om avbrott i vuxenutbildningen. Resultaten från Nackas utredningar är i stort sett likartade. Ungefär hälften av avbrotten beror på yttre omständigheter som skolan inte hade rådighet över – eleven hade fått jobb, eleven hade kommit in på högre studier, eleven hade fått barn mm – och hälften beror på omständigheter i skolan – för högt studietempo, brister i undervisningen, dåliga lärare mm.

Av Skolverkets utredning¹ framgår följande:

”Bland dem som avbröt sina studier från antingen komvux eller SFI går omkring tre av tio avbrott potentiellt att förklara med att eleven blivit etablerad på arbetsmarknaden, fått barn, studerat inom andra skolformer, emigrerat, fått pension eller blivit sjukskriven. Överlag finns stora likheter mellan komvux och SFI i resultaten i studien, både i andelen elever som avbryter och när det gäller möjliga orsaker till avbrott.

Det är dock en mycket stor andel av avbrotten som inte är möjliga att förklara med hjälp av tillgängliga registeruppgifter. Till viss del kan det bero på att avbrottet inte varit möjligt att koppla samman med någon av registeruppgifterna tidsmässigt. De orsaker som studeras är också begränsade på flera sätt, t.ex. är det inte möjligt att se sjukdom för en elev som har försörjningsstöd. Det finns också betydligt fler möjliga skäl till avbrott som inte finns i register och som därmed inte ingår i denna studie såsom tidsbrist, ekonomiska problem, brist på motivation och brister i utbildningens kvalitet.”

I Skolverkets nationella skolstatistik finns inga uppgifter om avbrottsorsaker i vuxenutbildningen.

---

¹ Redovisning av uppdrag om avbrott i vuxenutbildningen
Dnr U2011/3405/Skolverket 2012

Under mars 2017 skickade arbets- och företagsenheten ut en mindre enkät, med frågor om avbrott för SFI-elever, till de tio jobb- och utbildningsexperter som erbjuder SFI. Åtta besvarade enkäten. De uppgav följande avbrottsorsaker, i fallande ordning:

- Fått jobb, 98 stycken
- Flyttat till annan kommun, 38 stycken
- Bytt SFI skolan under pågående året, 29 stycken
- Blivit sjukskrivna, 20 stycken
- Föräldralediga/ fött barn, 19 stycken
- Kommit in på annan utbildning, 17 stycken
- Rest till hemlandet, 14 stycken
- Personliga skäl/ familjeskäl, 13 stycken
- AF beslutat om annan aktivitet än att studera SFI och eleven har varit tvungen att göra avbrott, 9 stycken

Analys av avbrottsorsaker

Vid olika tillfällen, från 2007 till 2017, har Nacka redovisat uppgifter till nämnden om avbrott i vuxenutbildningen inklusive SFI. Den senaste av dessa redovisningar rör enbart avbrott i SFI. Svaren från eleverna om avbrottsorsaker har varit relativt samstämmiga, oavsett om det rör sig om endast SFI eller Komvux, inklusive SFI.

En anledning till avbrott för SFI-elever är att eleven inte har någon studiefinansiering. SFI ger inte rätt till studiemedel från CSN. Det är därför vanligt att SFI-elever tillfälligt gör avbrott i undervisningen för att arbeta och sedan komma tillbaks till undervisningen. I elevenkät 2016, till SFI-elever i länet, uppger hälften att de har ett arbete parallellt med undervisningen.

För elever som arbetar parallellt med studierna är det vanligt att följden blir längre studietider och ofta även sämre studieresultat, det är krävande att arbeta och studera parallellt.

Insatser för att förebygga avbrott inom SFI

Vid de årliga verksamhetsbesöken till jobb- och utbildningsexperterna följer rektor upp hur stor andel av skolans elever som gör avbrott. Verksamhetsbesöken dokumenteras och redovisas årligen för nämnde i samband med kvalitetsredovisningen.

Av enkäten 2017 framgår följande insatser som jobb- och utbildningsexperterna gör för att minska avbrotten i SFI:

- Tydlig studieplan för varje elev
- Individuell kontinuerlig uppföljning av lärandet och hur det går framåt
- Individanpassar schemat efter elevens behov och önskemål (dag, kväll, distans eller en kombination av det)
- Tidig kontakt med eleven, utskick med kontaktinfo, individuellt välkomnande, inloggningsuppgifter, info om elevinflytande, elevens rättigheter och skyldigheter, kursupplägg etc.
- Från start bestäms datum för slutprov/nationella prov och mitt-i-test
- Löpande formativ återkoppling på alla uppgifter
- Uppföljande mittkursenkät och individuella samtal
- Early Warning System följer elevernas aktivitet och signalerar till lärare och elev om eleven ligger efter i tidsplanen
- Lärarna kontaktar eleven vid frånvaro och vill veta varför hen slutar kursen
- Specialpedagog hjälper lärare och elever om elev behöver extra stöd och anpassning
- Inspirerande och engagerade lärare

Jobb- och utbildningsexperterna redovisade även följande förslag på åtgärder som kommunen kan göra för att förbättra avbrottsresultaten:

- Jobb- och utbildningsexperter framför att det är önskvärt om Arbetsförmedlingen kommunicerar med jobb- och utbildningsexperten innan en elev måste avbryta sina SFI studier. I dagsläget har jobb- och utbildningsexperten ingen kommunikation med Arbetsförmedlingens handläggare
- Kommunen bör säkerställa att SFI elever vet vad distansstudier innebär, samt att det kräver av eleverna grundläggande datakunskaper (t.ex. mejla, surfa, logga in, skriva i word etc). Det skulle eventuellt kunna minska onödiga avbrott som beror på att eleven inte kan använda datorn och lärplattformen
- Kommunen bör informera eleverna om hur viktiga studierna är för deras framtid. Det efterfrågas bättre och tydligare studievägledning om att ta studierna på allvar redan när eleverna söker SFI
- Kommunen bör erbjuda praktik som kan leda till arbete. Många SFI-elever önskar arbeta och vill ha hjälp med matchning till jobb.
- Underlätta elevhanteringen via systemstödet i Nacka24. För att kvalitetssäkra och tydliggöra avbrott bör det finnas mer valmöjligheter på avbrottsorsaker i Nacka24
- Begränsa kundvalet. T.ex. kundvalet av de tre olika delarna i språk- och arbetsintroduktion (SAI) gör det väldigt svårt att anpassa de tre aktiviteterna med varandra. Arbets- och företagsnämnden införde i april 2017 SAI, en ny insats där en del

av SFI-undervisningen skulle förläggas till en arbetsplats. Vissa jobb- och utbildningsexperter har haft svårt att genomföra detta uppdrag då de har haft svårt att finna arbetsplatser att samarbeta med

- Ersättningsmodellen för SFI bör ändras. Att skolan får betalt när betyg sätts kan leda till dålig undervisningskvalitet och att eleven får snabba "glädjebetyg" utan att ha uppnått relevanta språkkunskaper. Bättre med höjd ersättning per månad.

Analys av förslag till åtgärder

Resultaten från enkätundersökningen 2017 visar att jobb- och utbildningsexperterna nu har fördjupat sina kunskaper om avbrottsorsakerna. Kommunen kommer vid verksamhetsbesöken 2017 att följa upp resultaten av de insatser som föreslås.

Sammanfattningsvis ger enkätsvaren en bild av att jobb- och utbildningsexperterna arbetar målmedvetet för att minska avbrotten bland SFI-eleverna. De tar olika initiativ, baserade på elevernas individuella behov och förutsättningar för att ge stöd till eleven.

Arbets- och företagsenheten kommer att fördjupa sig inom flera av de åtgärder som jobb- och utbildningsexperterna har föreslagit. Arbets- och företagsenheten har tidigare förändrat rutinerna för utbetalning av ersättning till jobb- och utbildningsexperterna och gjort reglerna mer incitamentsstyrda där en större del av ersättningen utbetalas när betyg sätts och hela kursen är avslutad i syfte att uppmuntra anordnarna att i större utsträckning motivera eleven att fullfölja kursen och inte göra avbrott. Vid kommande verksamhetsbesök kommer arbets- och företagsenheten att ta upp frågan om höga avbrottsfrekvenser med berörda jobb- och utbildningsexperter och diskutera förslag till lösningar. Kommunens enkät visar att det behövs förbättrad information till eleverna. Här har kommunen och jobb- och utbildningsexperterna ett delat ansvar för att ge bra information till eleven.

Jobb- och utbildningsexperterna nämner även vikten av att kombinera SFI-undervisning med praktik. Kommunen delar denna bild och har tagit flera initiativ, bland annat insatsen språk- och arbetsintroduktion, där jobb- och utbildningsexperterna får ett utvidgat ansvar för att hjälpa eleven med kontakter till arbetslivet. Det finns även pedagogiska fördelar med att kombinera språk- och yrkesutbildningar. Kommunen uppmuntrar jobb- och utbildningsexperterna att utveckla denna typ av kombinationsutbildningar. Flera jobb- och utbildningsexperter har utvecklat ett utbildningsutbud med denna profil som har visat sig vara mycket framgångsrikt, bland annat utbildning av busschaufförer, taxiförare, undersköterskor, och förkortar elevens väg till arbetslivet.

Kommunen kommer även att komplettera IT-stödet Nacka24 med en funktion där jobb- och utbildningsexperterna ska ange orsaken till elevens avbrott. Därmed ges förbättrade möjligheter för kommunen att följa utvecklingen och även agera med riktade åtgärder.

Det kan även finnas en målkonflikt i arbetet med SFI. Är målet att eleven ska fullfölja SFI-undervisningen eller att eleven så snabbt som möjligt ska ut till egenförsörjning? En långsiktig lösning är att uppmuntra eleven att även skaffa sig en yrkesutbildning efter språkutbildningen. Då ökar chansen att eleven få en fastare anknytning till arbetsmarknaden. En annan lösning kan vara att språkundervisningen är flexibel och kan anpassas till den enskildes arbete.

För några år sedan ändrades rutinerna för utbetalning av ersättning för SFI-kurser till Nackas jobb- och utbildningsexperter, syftet var att uppmuntra experterna att motivera eleverna att fortsätta undervisningen och inte göra avbrott. En större andel av ersättningen utbetalades när eleven hade fullföljt kursen. De förändrade rutinerna påverkade endast marginellt avbrottsfrekvensen.

Det finns även anledning för arbets- och företagsnämnden att närmare följa utvecklingen inom vuxenutbildningen, inklusive SFI, med anledning av de nya reglerna för tillfälliga uppehållstillstånd från Migrationsverket. Dessa kan medföra att en individ har större möjligheter att få permanent uppehållstillstånd om hen är i arbete, vilket i sin tur kan påverka elevens motivation att studera och därmed bidra till ett kortsiktigt agerande.

Ekonomiska konsekvenser

Att förbättra kvalitet och resultat inom vuxenutbildningen, inklusive SFI, är en del av den löpande verksamheten vid arbets- och företagsenheten, som ständigt utvecklar metoderna för detta arbete. De åtgärder som redovisas i detta ärende ryms inom given budget och får inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Kunskaper i svenska språket är en viktig del i individens integration. Nyanlända och vuxna invandrare med goda kunskaper i svenska ger bättre förutsättningar för barnens integration.

Carina Filipovic
Enhetschef
Arbets- och företagsenheten

Staffan Ström
Rektor
Arbets- och företagsenheten